

Obrazložitev:

V letu 1989 je bila narejena prva obsežna raziskava onesnaženosti tal na območju Mestne občine Celje (v nadaljnjem besedilu: občina) (Lobnik in sod., 1989)¹. Ugotovili so, da na določenih območjih izstopajo vsebnosti kadmija, svinca, cinka, arzena in niklja. Najbolj pogosto sta vrednost, določeno v predpisu, ki ureja onesnaženost tal, presegala kadmij in cink. Prostorska razporeditev kovin je pokazala, da so bile največje vsebnosti kadmija, svinca in cinka v starem delu mesta in na vzhodni »industrijski« strani mesta, kjer je tudi gosta poseljenost. Onesnažena tla so se razprostirala v smeri vzhod-zahod. Na podlagi kasnejših prostorskih analiz so Lobnik in sod. (1994)² in Vrščaj in sod. (2000)³ zaključili, da je vsaj z eno kovino onesnaženih preko 7000 ha površine bivše občine. Pri tem so kmetijska zemljišča predstavljala 2800 ha, od tega je bilo 180 ha njiv.

Sledile so številne raziskave, ki so bile usmerjene v podrobnejše proučevanje onesnaženosti okolja (Vrščaj in sod., 2002⁴; Žiber in Šajn, 2006⁵), v preučevanje povezav med vsebnostjo kovin v tleh in vsebnostjo kovin v rastlinah (Klavs, 2004⁶), določitev vsebnosti kovin v rastlinah (Eržen, 2005⁷) in ocen tveganja za zdravje ljudi (Karo Bešter, 2013⁸).

Celovita obravnava okoljske problematike v občini je bila narejena v okviru raziskovalnega projekta »[Onesnaženost okolja in naravni viri kot omejitveni dejavnik trajnostnega razvoja – modelni pristop na primeru Celjske kotline](#)«, leta 2012. V projektu so obravnavali obstoječe podatke o kmetijskih in urbanih tleh, o ravnanju z odpadki, o onesnaženosti voda, zraka, vpliv onesnaženosti v rastlinah in živali, pregled vseh virov onesnaževanja s kovinami v Celjski kotlini, zdravstveno stanje ljudi, pregled sanacijskih ukrepov ter predlog ukrepov za izboljšanje stanja v okolju in kakovostnejše življenje prebivalcev v Celjski kotlini. Raziskava navaja, da primerjava rezultatov onesnaženosti tal različnih raziskav kaže, da so vsebnosti nekaterih kovin v tleh bistvo večje od povprečnih vsebnosti v Sloveniji.

Številne raziskave onesnaženosti tal na območju občine torej zaključujejo, da so tla na nekaterih delih občine onesnažena. Onesnaženost s kadmijem, svincem in cinkom nad kritično vrednostjo predstavlja dobrih 650 ha. Območje, ki je potencialno onesnaženo med opozorilno in kritično vrednostjo predstavlja okoli 8100 ha.

¹ Lobnik F., Hrustel M., Zupan M., Vrščaj B., Ruprecht J., Šporar M., Hodnik A., Trobiš-Lednik M., Vidic N., Pus T., Virant D., Kočevar H., Hudnik V., Vučko H., Bizjak M., Grgič I., Medved M., Lapajne S., Brumen S., Žerjal E., Vončina E., Štajnbaher D., Štancer A. 1989. Tematska karta onesnaženosti zemljišč Celjske občine. Ljubljana, Biotehniška fakulteta, VTOZD za agronomijo, Katedra za pedologijo, prehrano rastlin in ekologijo.

² Lobnik F., Zupan M., Hudnik V., Vidic N.J. 1994. Soil and plant pollution case study in industrial areas of Slovenia, Biogeochemistry of trace elements. Environmental Geochemistry and Health, 16

³ Vrščaj B., Zupan M., Lobnik F. 2000. Identification of areas suitable for food production on polluted soils. V: International conference on GIS for Earth Science Applications, 11- 14 September, 2000, Menemen-Izmir, Turkey

⁴ Vrščaj B., Lobnik F., Zupan M. 2002. Data on soil pollution for urban planning. Ljubljana, Biotehniška fakulteta, Oddelek za agronomijo, Center za pedologijo in varstvo okolja

⁵ Žibert G., Šajn R. 2006. Razširjenost onesnaženja s cinkom in kadmijem v Celjski kotlini. Materials and Geoenvironment, 52, 3

⁶ Klavs V. 2004. Kadmij v vrtninah pridelanih in kupljenih na območju Mestne občine Celje. Diplomsko delo. Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za agronomijo.

⁷ Eržen I., Bošnjak K., Uršič S. 2005. Kadmij in svinec v živilih rastlinskega izvora, pridelanih na območju Teharj in Medloga (MO Celje) – Kazalca onesnaženosti okolja. Zdravstveno varstvo, 44

⁸ Karo Bešter P. 2013. Ocena tveganja vnosa kadmija z vrtninami na lokalno prebivalstvo Mestne občine Celje. Doktorska disertacija. Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta.

Na podlagi 59. člena Zakona o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 44/22 in 18/23 – ZDU-1O) v povezavi s 3. členom Uredbe o mejnih, opozorilnih in kritičnih imisijskih vrednostih nevarnih snovi v tleh (Uradni list RS, št. 68/96) in 4. členom Uredbe o merilih za ugotavljanje stopnje obremenjenosti okolja zaradi onesnaženosti tal z nevarnimi snovmi (Uradni list RS, št. 7/19) izdaja minister za okolje, podnebje in energijo

O D R E D B O

o razvrstitvi območja Mestne občine Celje v stopnje obremenjenosti okolja zaradi onesnaženosti tal z nevarnimi snovmi

1. člen (vsebina)

Ta odredba z namenom ohranjanja in izboljševanja kakovosti tal ter ocenjevanja onesnaženosti tal razvršča območje Mestne občine Celje v dve stopnji obremenjenosti okolja zaradi onesnaženosti tal s kadmijem, cinkom in svincem.

2. člen (izrazi)

Izrazi, uporabljeni v tej odredbi, imajo naslednji pomen:

1. imisija snovi v tleh je imisija snovi v tleh določena v predpisu, ki ureja mejne, opozorilne in kritične imisijske vrednosti nevarnih snovi v tleh;
2. mejna imisijska vrednost (v nadaljnjem besedilu: mejna vrednost) je mejna vrednost nevarne snovi v tleh, določena v predpisu, ki ureja mejne, opozorilne in kritične imisijske vrednosti nevarnih snovi v tleh;
3. opozorilna imisijska vrednost (v nadaljnjem besedilu: opozorilna vrednost) je opozorilna vrednost nevarne snovi v tleh, določena v predpisu, ki ureja mejne, opozorilne in kritične imisijske vrednosti nevarnih snovi v tleh.
4. kritična imisijska vrednost (v nadaljnjem besedilu: kritična vrednost) je opozorilna vrednost nevarne snovi v tleh, določena v predpisu, ki ureja mejne, opozorilne in kritične imisijske vrednosti nevarnih snovi v tleh;
5. standard kakovosti okolja je standard kakovosti okolja, določen v predpisu, ki ureja varstvo okolja.

3. člen (razvrstitev območij Mestne občine Celje v stopnje onesnaženosti tal)

(1) Območje Mestne občine Celje, ki je v javni lasti, se zaradi preseganja standardov kakovosti okolja za parametre kadmij, cink in svinec v tleh v skladu s predpisom, ki določa mejne, opozorilne in kritične imisijske vrednosti nevarnih snovi v tleh in predpisom, ki določa merila za ugotavljanje stopnje obremenjenosti okolja zaradi onesnaženosti tal z nevarnimi snovmi razvrsti v dve stopnji:

- območja prve stopnje obremenjenosti okolja zaradi onesnaženosti tal z nevarnimi snovmi, kjer so vsebnosti kadmija, cinka ali svınca v tleh najmanj enake ali večje od opozorilne vrednosti;
- območje druge stopnje obremenjenosti okolja zaradi onesnaženosti tal z nevarnimi snovmi je območje, ki ni območje iz prejšnje alineje.

(2) Območja Mestne občine Celje, ki se uvrščajo v prvo ali drugo stopnjo obremenjenosti okolja zaradi onesnaženosti tal z nevarnimi snovmi, so naslednja:

- območje kmetijskih zemljišč,
- otroško igrišče,
- stanovanjsko območje in
- opuščeno industrijsko območje.

(3) Območja Mestne občine Celje, se uvrščajo v prvo ali drugo stopnjo obremenjenosti okolja zaradi onesnaženosti tal z nevarnimi snovmi na podlagi izsledkov monitoringa stanja tal oziroma primerljivih sistematičnih raziskav, kot so opredeljena v predpisu, ki ureja merila za ugotavljanje stopnje obremenjenosti okolja zaradi onesnaženosti tal z nevarnimi snovmi, v programu ukrepov, ki ga pripravi ministrstvo, pristojno za okolje, v sodelovanju z občino.

4. člen **(začetek veljavnosti)**

Ta odredba začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št.:
Ljubljana,
EVA 2023-2570-0063

Mag. Bojan Kumer l.r.
Minister
za okolje, podnebje in energijo

VSEBINA OBRAZLOŽITEV PREDLAGANIH REŠITEV

Obrazložitev k 1. členu:

Številne raziskave onesnaženosti tal v Mestni občini Celje (v nadaljnjem besedilu: občina) so pokazale, da so tla na nekaterih delih občine onesnažena, zato je treba izboljšati in ohranjati kakovost tal in ocenjevati onesnaženost tal. V ta namen je treba območje občine razvrstiti v dve stopnji obremenjenosti okolja zaradi onesnaženosti tal s kadmijem, cinkom in svincem. Merila za razvrstitev v prvo ali drugo stopnjo obremenjenosti okolja zaradi onesnaženosti tal s kadmijem, cinkom in svincem določa Uredba o merilih za ugotavljanje stopnje obremenjenosti okolja zaradi onesnaženosti tal z nevarnimi snovmi (Uradni list RS, št. 7/19 in 44/22 – ZVO-2).

Obrazložitev k 2. členu:

V 2. členu je pojasnjeno, kateri predpis določa posamezen izraz. Uredba o mejnih, opozorilnih in kritičnih imisijskih vrednostih nevarnih snovi v tleh (Uradni list RS, št. 68/96, 41/04 – ZVO-1 in 44/22 – ZVO-2) določa, da je:

- imisija snovi v tleh je gostota posamezne nevarne snovi v tleh in se izraža v miligramih ali mikrogramih na kilogram mase suhih tal;
- mejna imisijska vrednost gostota posamezne nevarne snovi v tleh, ki pomeni takšno obremenitev tal, da se zagotavljajo življenjske razmere za rastline in živali, in pri kateri se ne poslabšuje kakovost podtalnice ter rodovitnost tal. Pri tej vrednosti so učinki ali vplivi na zdravje človeka ali okolje še sprejemljivi.
- opozorilna imisijska vrednost gostota posamezne nevarne snovi v tleh, ki pomeni pri določenih vrstah rabe tal verjetnost škodljivih učinkov ali vplivov na zdravje človeka ali okolje.
- kritična imisijska vrednost gostota posamezne nevarne snovi v tleh, pri kateri zaradi škodljivih učinkov ali vplivov na človeka in okolje onesnažena tla niso primerna za pridelavo rastlin, namenjenih prehrani ljudi ali živali ter za zadrževanje ali filtriranje vode.

Izraz standard kakovosti okolja je opredeljen v Zakon o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 44/22 in 18/23 – ZDU-1O), in sicer je kakovost oziroma obremenitev okolja ali njegovega dela, izražena kot koncentracija snovi, parameter stanja okolja ali raven energije ali z drugim kazalnikom. Določen je lahko kot mejna vrednost, ciljna, opozorilna, alarmna, kritična, načrtovalska ali sprožilna vrednost ali kot stanje okolja.

Obrazložitev k 3. členu:

V 3. členu je opredeljen način razvrščanja delov območja občine v prvo in drugo stopnjo obremenjenosti okolja zaradi onesnaženosti tal z nevarnimi snovmi. Kot nevarne snovi so opredeljene kovine kadmij, svinec in cink. Onesnaženost tal se določa na podlagi Uredbe o mejnih, opozorilnih in kritičnih imisijskih vrednostih nevarnih snovi v tleh (Uradni list RS, št. 68/96, 41/04 – ZVO-1 in 44/22 – ZVO-2). V primeru, da je vsebnost kadmija, svinca ali cinka v tleh enaka ali večja od opozorilne vrednosti, se del območja občine uvrsti v prvo stopnjo

obremenjenosti okolja. V primeru, da so vsebnosti kadmija, svineca ali cinka v tleh pod opozorilno vrednostjo se del območja občine uvršča v drugo stopnjo obremenjenosti okolja.

V Uredbi o mejnih, opozorilnih in kritičnih imisijskih vrednostih nevarnih snovi v tleh (Uradni list RS, št. 68/96, 41/04 – ZVO-1 in 44/22 – ZVO-2) je določena opozorilna vrednost (mg/kg suhih tal) za kadmij 2, za svinec 100 in za cink 300.

Določeno je, da se razvrščajo le tista območja občine, ki so v javni lasti in kjer je raba tal: območje kmetijskih zemljišč, otroško igrišče, stanovanjsko območje ali opuščeno industrijsko območje. Posamezna raba tal je opredeljena v Uredbi o merilih za ugotavljanje stopnje obremenjenosti okolja zaradi onesnaženosti tal z nevarnimi snovmi (Uradni list RS, št. 7/19 in 44/22 – ZVO-2).

Tretji odstavek 3. člena določa, da se v programu ukrepov, ki ga pripravi ministrstvo, pristojno za okolje, v sodelovanju z občino, opredelijo območja občine, ki se uvrščajo v prvo ali drugo stopnjo obremenjenosti okolja. Opredelijo se na podlagi izsledkov monitoringa stanja tal oziroma primerljivih sistematičnih raziskav, kot so opredeljena v Uredbi o merilih za ugotavljanje stopnje obremenjenosti okolja zaradi onesnaženosti tal z nevarnimi snovmi (Uradni list RS, št. 7/19 in 44/22 – ZVO-2).

Obrazložitev k 4. členu:

4. člen določa začetek veljavnosti Odredbe o razvrstitvi območja Mestne občine Celje v stopnje obremenjenosti okolja zaradi onesnaženosti tal z nevarnimi snovmi, in sicer začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.